

С Т А Н О В И Щ Е

от полк. доцент д-р Стоян Георгиев Стойчев
доцент в катедра „Съвместни операции и планиране”
на факултет „Национална сигурност и отбрана“ във ВА „Г. С. Раковски“
гр. София, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви“ №82,
тел. (02)9226505, e-mail: sstoychev_ss@abv.bg

на дисертационен труд
разработен от м-р инж. Данко Динев Фаразов

на тема „УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЕ
ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА ВСЕОБХВАТНИЯ ПОДХОД ЗА ПЛАНИРАНЕ НА
ОПЕРАЦИИ“

в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“,
професионално направление 9.2. „Военно дело“,
докторска програма „Организация и управление на въоръжените сили“

София
2019 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем.

В условията на развиващият се многополюсен свят и процесите на постоянна трансформация и нестабилност, които протичат в него и обхващат както отделни страни, така и отделни региони продиктувани от различни фактори - икономически, социални, политически, етнически, религиозни, информационни и други, сме свидетели на постоянно покачващ се брой воени конфликти и кризи в нашето съвремие.

НАТО като най-голямата и легитимна военна организация ясно заявява своята ангажираност за принос към международния мир и сигурност със Стратегическата концепция приета на срещата на върха в НАТО, проведена в Лисабон на 19 и 20 ноември 2010 г. В нея са заложили основните задачи за Алианса: колективна отбрана; управление при кризи; кооперативна сигурност. За решаването в съвременния свят на тези задачи, НАТО залага на принципи и разбирания за комплексни и цялостни действия през следващите години в няколко основни направления: повече диалог с международните граждански партньори; по-голям акцент върху възстановяването на страните, пострадали от конфликти; обединяване на ресурсите с цел по-голяма ефективност.

За да е възможно най-адекватен на промените в средата за сигурност, за да е в състояние да събира, обработва и разпространява информация до своите структури с нужното качество и в съответното време НАТО се ангажира с прилагането на т. нар. „Всеобхватен подход към сигурността”, при който се признава важността на политическите, икономическите, информационните, социалните и инфраструктурните фактори като задължително допълнение към военни измерения, към военния източник на съюзна мощ. Този подход позволява широк спектър от възможности на въздействие, за трайно решаване на кризи и минимализиране на негативните последици от тях.

За да бъде този подход адекватен и процесите, които го изпълват със съдържание да се провежда в съответствие с процедурите в страните от НАТО и ЕС, следва да съществува предварително разработен модел, който да отчита комплексното влияние на рисковете и заплахите в съвременната среда за

сигурност, и да бъде използван при стратегическата оценка на обстановката и при оперативността при подготовка и провеждане на различни операции в отговор на съществуваща или развиваща се криза.

Оперативното ниво като свързващо звено между стратегическото и тактическото се явява мястото, където се извършва действителното планиране и провеждане на военни операции и кампании. Процесът на оперативно планиране е онзи ключов процес, в който се съчетават и определят механизмите за управление на средата, по-точно за нейната промяна в желаната посока/състояние и за постигане на целите вследствие на тази промяна и на крайното състояние, зададено (определено) от политическото ръководство на Алианса.

Вземането на решение е най-важната процедура в управлението при кризи и конфликти, тъй като управлението не е пасивно наблюдение на действителността, а активна намеса в нормалния ход на процесите, протичащи в средата за сигурност, с оглед постигането на определени цели. Реализирането на управлението от технологична гледна точка е последователност от изпълнението на множество управленски решения. По тази причина редица автори определят изработването на управленски решения като най-важна управленска функция, като ядро на процеса на оперативно планиране.

От изложеното до тук може да се каже, че проблемът за усъвършенстване на процеса на вземане на решение при прилагане на всеобхватния подход за планиране на операции на оперативно ниво е **актуален** и представлява изключителна отговорност както за политическото, така и за военното ръководство. Това представлява намиране на най-подходящата пресечена точка, на усилията на невоенния и военния компонент в процеса на планиране и провеждане на операции в отговор на различни кризи и конфликти.

Авторът на дисертационния труд, м-р Данко Фаразов се съсредоточава именно върху същността и съдържанието на всеобхватния подход прилаган от НАТО при подготовка и провеждане на различни съвместни операции, върху неговото прилагане, върху анализ на процеса на вземане на решения на различните нива в Алианса и на основата на различните предизвикателства

стоящи пред реализирането на този процес се опитва аргументирано да даде насоки за подобряване и усъвършенстване на процеса за вземане на решения в НАТО.

Съдържание на дисертационния труд съответства на темата и определено покрива всички възможни изисквания, които биха могли да бъдат предявени в тази посока. С правилно поставена изследователска теза, с ясни и правилни избрани обект и предмет на дисертационния труд, с добре ориентирана цел на същия труд, както и с добре поставени за постигане научноизследователски задачи, с тяхното последващо постигане в рамките на изследването може да се приеме недвусмислено, че докторантът е успял да изпълни поставените задачи и чрез това да постигне поставената цел на същия.

Същият се състои от увод, изложение в три глави с изводи към всяка една от тях, общи изводи, заключение, списък на използваните литературни източници и приложения с общ обем от 214 (двеста и четиринадесет) страници.

Структурата на дисертацията съответства на изискванията за такъв вид научна разработка.

2. Оценка на научните резултати и приноси на дисертационния труд.

Научната и научно-приложна стойност на дисертационния труд не подлежат на съмнение.

За да постигне резултатите в своето изследване, за които дава своята обосновка в автореферата към дисертационния си труд, авторът маойр Данко Фаразов се е спрял на следните научно-изследователски задачи (НИЗ):

1. Да се изследва същността, съдържанието и ролята на всеобхватния подход в процеса на планиране на операции на оперативно ниво и да се разкрие приноса му за повишаване на ефективността при подпомагане постигането на стратегическите цели на операцията, от страна на оперативното/съвместното ниво.

2. Да се изследва и анализира процесът на вземане на решение при подготовка и провеждане на операции в НАТО, като при това се разкрият предизвикателствата пред процеса на вземане на решение при планиране на операция на оперативно ниво.

3. Да се формулират направлението за усъвършенстване на процеса на вземане на решение при прилагане на всеобхватния подход за планиране на операции на оперативно ниво в НАТО.

По своята същност дисертационния труд ни показва, че докторантът ни, м-р Данко Фаразов е решил в голяма степен тези задачи. Проведеното изследване му е позволило на основата на едно пространствено изследване и анализ на същността и съдържанието на всеобхватния подход прилаган от НАТО да разкрие ролята му за подобряване на ефективността при подготовката и провеждането на операциите в отговор на различни кризи от страна на Алианса.

На следващо място докторантът е обърнал поглед към процеса на вземане на решение в НАТО, на различните нива – най-вече стратегическо и оперативно, и на основата на едно задълбочено изследване да разкрие в една ясна и разбираема степен основните предизвикателства изправящи се пред процеса на вземане на решения и неговото прилагане основно на оперативното ниво в Алианса (при планирането на операциите, като съставна част на процеса за подготовка и провеждане на същите).

В третата глава на дисертационния труд докторантът м-р Фаразов на базата на емперично изследване на организацията на работа в един многонационален съвместен щаб предлага модел за работа на ГПСО при вземане на решение на оперативно ниво, който модел за работа подобрява взаимодействието и синхронизацията в този процес между различните функционални експерти въввлечени в цялостния процес на планиране на операциите на оперативно ниво и конкретно подпомагащи вземането на решение от съвместния командир, а и между различните структурни единици – дирекции, отдели, секции и щабни модули.

Научните и научно-приложните резултати (приносите) на дисертационния труд могат да се сведат до следните:

НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ (ПРИНОСИ):

1. Обогатена е теорията, касаеща същността и основните характеристики на основните оперативни фактори и основно области на проявление и прилагане на всеобхватния подход в процеса на планиране на операции на оперативно ниво в НАТО, с акцент повишаване на ефективността при подпомагане постигането на стратегическите цели.

2. Систематизирани са нови подходи, техники и процедури за усъвършенстване на процеса на планиране на операции на оперативно ниво, фокусирани върху процеса за взимане на решение, като е доказана тяхната приложимост и ефективност.

НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ РЕЗУЛТАТИ (ПРИНОСИ):

1. Дефинирани са предизвикателства пред процеса на взимане на решение при подготовка и провеждане на съвместни операции в НАТО и са предложени направления за тяхното преодоляване.

2. Разработен е Модел за работа на Групата за планиране на съвместни операции, който подпомага процеса за взимане на решение и по този начин допринася за повишаване на ефективността на операциите.

Приемам така посочените научни и научно-приложни резултати и ги определям като приносна част на дисертационния труд в научната област.

Предложеният към дисертацията автореферат съответства на изискванията на регламентиращите документи (ЗРАСРБ и на правилника за неговото прилагане). В него са намерили място най-важните моменти от дисертационния труд и направените в главите на същия изследвания и анализи.

Докторантър м-р инж. Данко Динев Фаразов в своя автореферат към дисертационния труд е посочила 4 (четири) броя публикации. В качеството ми на научен ръководител на докторанта съм се запознавал с всяка една публикация по отделно. Спокойно мога да кажа, че същите освен, че са предадени за

публикуване до една – първите две публикации са публикувани, другите две са под печат, кореспондират изцяло с темата на дисертационния труд, с поставената цел и научно-изследователски задачи на същия. Всичките публикации са лично дело (самостоятелни публикации) на автора.

3. Критични бележки.

В дисертационния труд има допуснати и някои слабости. Така например има някои чисто технически, смислови и граматически грешки, които са допуснати в него.

Дори и след личната ми намеса оставаше усещането в мен, че изводите към всяка една глава биха могли да се прецизират. На моменти беше трудно да приема така представени пространствени изводи. Все пак считам, че докторантът успя успешно да преодолее тази своя пространственост и желание да опише всичко и в труда останаха едни издържани, разбираеми и по-конкретно насочени изводи.

Като цяло същите са обвързани с материала посочен/използван в главите, но и тук бих посочил, че реално не обслужват в най-добра степен, в този им вид, решаването на научно-изследователските задачи (НИЗ) и конкретно постигнатите резултати – поради съкращаването на размаха един вид в изследванията и анализите. Имайки предвид, че това е все пак едно от първите докосвания на докторанта ни до научната материя и до представяне на научно обосновани резултати от един такъв труд, считам, че постигнатото е един добър атестат за развитието напред.

Като критична бележка бих посочил, че не напълно главите представени в дисертационния труд са равномерни като материал и като анализи. Така например глава трета, въпреки недвусмисления си принос за труда като цяло, видимо е по-малка от останалите две глави – 54 страници.

При обобщените, общите изводи в края на своя труд, докторантът е преодолял някои от посочените слабости, но все пак считам, че е

възможно едно по-добро представане на изводите и заключенията като цяло.

Направените критични бележки не намалява стойността на предложения от автора труд. Те са по-скоро в посока на градивна и позитивна критика, с чието съобразяване дисертацията ще придобие още по категоричен характер на научна разработка.

4. Заключение.

Научната и научно-приложната стойност на дисертационния труд са разпознаваеми в приемлива степен. Считам, че дисертационния трудът е завършено научно изследване по посочения научен проблем. Също така заявявам, че авторефератът към него отговаря на изискванията. Публикациите съответстват и имат връзка с научното изследване в труда. Считам също така, че дисертационния труд е лично дело на докторанта.

Всичко това ми дава основание да заявя, че дисертационния труд на м-р инж. Данко Динев Фаразов отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България и на Правилника за неговото прилагане и на основата на своята положителна оценка на същия, предлагам на разширения катедрен съвет на катедра „Съвместни операции и планиране“ да вземе решение да допусне до защита пред научно жури дисертационния му труд на тема „Усъвършенстване на процеса на вземане на решение при прилагане на всеобхватния подход за планиране на операции“.

5. Оценка на дисертационния труд.

На основата на изпълнените изискванията за подобен вид научни трудове, на получените резултати и постигнатите в него научни и научно-приложни приноси давам „Положителна“ оценка на предложения от м-р Данко Динев Фаразов дисертационен труд на тема: „Усъвършенстване на процеса на вземане на решение при прилагане на всеобхватния подход за планиране на операции“ и предлагам на научното жури да присъди на автора образователната и научна степен „доктор“ в

област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“,
професионално направление 9.2. „Военно дело“, по докторска програма
„Организация и управление на въоръжените сили“.

гр. София
21.06.2019 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:
ПОЛК. ДОЦ. Д-Р

СТОЯН СТОЙЧЕВ